

לה ה'99 שום דבר משותף, שכן סיגנון האומים שבו בחר קובריק אינו אלא אמצעי, שרק במאי גאון יודע להשתמש בו כדי להעביר את המסר שלו. כשם שאודי סיארה בחלל היה לא רק אפוס החלל הראשון בקולנוע, אלא נועד גם כדי לנתח את יחסי האדם והחלל והמטאפורות השוררות המתרחשות בתודעת האדם; כשם שד"ר סטריינג'לוב לא היה רק סרט אנטי-מילחמתי ראשון מסוגו, כי אם גם ניסיון להתמודד בדרך ההומור השחור עם הדי-לוגו של האדם מול השינוי; כשם שבראיו לינדון לא היה רק סרט תקופה יפהפה, כי אם גם ניסיון להתמודד עם בעיית הניווט והנטייה הטבעית של האדם לפשע; כך גם הניצוץ, הנובלה המקורית והמפחידה של סטיבן קינג, משמשת בידי קובריק אמצעי לחקור את המיבנה הפסיכולוגי של המיטתה ואת מפחדים הטבועים ב-אישיותו של כל מרכיב בתוכה: האב, האם והילד.

רוצח בתיחפושית. באחד הראיונות הנדירים שנתן קובריק (הוא שונא להתראיין, אך כשהוא עושה זאת הוא מקי

דני לוייד בתפקיד דני טוראנס
הכח: פארפסיכולוגיה

במאי סטנלי קובריק
השפה: קולנוע

פיד על כל פרט ופרט, כפי שהוא עושה בסרטיו) אמר: "הניצוץ הוא דוגמה עילית לז'אנר של סיפורי-אימים, אבל מה שמעניין אותי הם הרבדים העמוקים יותר שיש בסיפור הזה. לדעתי ישנו משהו תורשתי ומעוות בנפשו של האדם. משהו מושחת ביסודו. אחד מן הדברים שיש

הגילגול השני של הבעל

אני אשתי ובעלה (בן-יהודה, תל-אביב, ארצות-הברית) — ב"מקורה זוהי מהדורה נוספת של חיי נישואין בנוסח סופרסטאר — המצחיקון המומחז של אמריקה, פול סיימון.

אחרי פרק ב' — שם הסתתרה דימעה פרטית של סיימון על אשתו הראשונה שנפטרה ועל ניסיונותיו להסתגל לקשר הנשי השני בחייו — בא המחזה ניראה כמו בזמנים הטובים, שבויים עליידי ג'יי סאנדרז', ומגולל סיפור של אשה שנישאה בשנית, ולהבדיל, בעלה הראשון חי וקיים, אלא ממשיך להכנס לתוך חייה, ולא למורת רוחה המלאה. האשה, גולדי האון, היא עורכת-דין בעלת לב של זהב, שיישאה הרבה מאוד ממרילין מונרו. היא לא רק בלונדית הנראית מטופשת. היא גם קומיקאית מחוננת, נוגעת-ללב, שמעוררת סימפטיה בשלומיאיות שלה, הנובעת מכליכך הרבה רצון טוב, שבמציאות מוביל לא פעם לגיהנום, אבל במצחיקון הכל עובר, הביבי.

היא מצליחה לחלץ מביט-הסוהר את כל הפושעים המבקשים את הגנתה, עליידי שופט קבוע המבין לליבה תמיד, וכדי להשאירם תחת פיקוח ולא לשלוח אותם ישר לעזרה סוציאלית, היא מוצאת להם עבודות בביתה. יחד איתם היא מעניקה חסות לשורה שלמה של כלבים. בכל יום שבעלה, התובע-הכללי העתידי של האיוור, שב הביתה מן העבודה, הוא מוצא בן-בית חדש על ארבע, שותף למיטתו. אם היא עשויה זהב הרי שלו יש סבלנות

בנצי בארץ החלומות

שיפשוף נעים (שחקן, תל-אביב, ישראל) — אחרי כל ההשמעות שהוטחו בסרט זה בכל אמצעי

התיקשות, יש להניח שכל עם ישראל יודע כבר במה המדובר. אכן, אי-אפשר להתווכח עם מי שטוען כי אין כאן תסריט, שהדמויות עלובות, שהדיאלוגים מעוררים גם גיחוך וגם צמרמורת — שור בחנות חרסיה היה נחשב לעדין יותר. על מישחק אין מה לדבר, ופס הקול, המורכב גם הפעם מפזמוני העבר, מצטיין ברמזים ובקריצות עין שהיו מזעזעות גם עיוור.

אך יחד עם כל זה, אסור לשכוח שזהו מיצרך שהקהל חפץ בו. אם המבקרים עדיין-הנפש אינם שובעים נחת — שיישבו בבית. ממילא איש לא הזמין אותם, ובצדק. מה הם מבינים בחגיגות-מין, המבקרים האלה? מדוע הם רוצים לקלקל את הנאתו של הקהל בדיוק בשיא התענוג, כאשר נותנים לו להציץ ולראות, וכאשר מספרים לו סיפורי אהבה, קינאה, פיתוי ומין, שלידם אפילו סרטי יום ו' בטלוויזיה נראים כמו שקספיר בהתגלמות?

שיישבו להם האדונים המבקרים בבית, שיניחו לבועו דוידון להביא את המוני מעריציו אל שיאי ההנאה, עד שיתחילו לומר זמירות גדולות. ואם יש מי שאינו נהנה מכל המעשה, הדלת פתוחה בפניו והוא רשאי לצאת.

כי זאת צריך לומר: הסרט אינו מעמיד פנים, אלא מכריז מן הרגע הראשון על כוונותיו. הוא פותח בעיניים חמדניות של נערים שכל שיהיה בין רגליהם, המציאות

גולדי האון וצ'בי צ'ייס: בחן ובהומור

של פלטינה, שכמעט פוקעת כשבעלה הראשון של הגיבורה מסתבך שוב, ומבקש את הגנתה של עורכת-הדין שהיתה פעם פרטית שלו.

כמובן שאין לחפש הרבה היגיון בכל השתלשלות הדב-ריס, וגם אין זה חשוב. גם המסר — שעם כל הכוונות הטובות לתקן את העולם, יש איזושהי חולשה להשאיר גם פינה אחת לחולשות-אנוש, וכי אהבה חדשה אינה קוברת את הישנה, לא לגמרי, בכל-אופן — נדחק לפינה.

כריסטינה שמידטמר ויהונתן סגל: כדוד

לתוך מקלחת הנשים. מי שמזדהה עם העיניים הללו ועם בעליהם, שיישב ויבוא על סיפוקו. האחרים, שלא יבואו כלל.

ובאשר להערת הצנזורה, שהחליטה כי הסרט מתאים לבני 18 ומעלה, זו רק הוכחה נוספת לתלישותה. כל מי שעבר את הגיל הזה הולך לעשות בעצמו את אותם הדברים שהסרט מדבר עליהם. רק קטינים נאלצים עדיין להסתכל

זוהר במיסדרונות על אופניו, בדומה לרכבת-שדים, והצופה מצפה בכל סיבוב להתגלותה של רוח רפאים או לקסטרופה כלשהי.

חמש שנים תמימות נטל הניצוץ מחייו של סטנלי קובריק בן ה-53. אבל עובדה היא, שבמאי המסוגל לצלם "שוט" אחד 83 פעמים, אינו מרגיש תיסכול אם הוא מוציא סרט אחד כל חמש שנים. יתכן שזו הסיבה לכך, שקובריק, יליד הברונקס, בחר לעבוד מחוץ לאמריקה, שבה הזמן הוא כסף. מאז עשה את לוליתו, ב-1961, הוא חי וכותב באנגליה, לא רחוק מלונדון, בחברת אשתו הצעירה ושלוש בנותיו. ישנם המאשימים את קובריק במחשבה קרה ובחוסר ספונטאניות, אך ניראה כי הוא עצמו הקדיש מאמצים רבים לרסן את רגישותו המופרזת: "נהגתי לשחק שאח 12 שעות ביום ברציפות. אתה יושב מול הלוח ופתאום לבך קופץ. אתה נכסף להזין את הכלי, אבל המישהק מלמד אותך לשבת שם בשלווה ולחשוב: האם זה באמת מהלך טוב או שמא ישנם רעיונות יותר טובים". ואמנם התוצאה נראית מחר שבת מדי-וזהו החיסרון היחיד, אפשר לסי-לוח לקובריק. סוף-סוף, השאיפה לשלמות עדיין לא מבטיחה את השלמות. העיקר שהניצוץ-קיים.

של גריידי, הבא לסגור את המעגל, אי אפשר שלא להיזכר בסוף של אודיסיאה בחלל. נידמה כאילו סטנלי קובריק עומד מן הצד ומחייך. אם באודיסיאה בחלל מגיע האדם בסוף המסע אל ראשית הזמן, הרי ג'ק טוראנס חוזר אל עצמו והוא אינו אלא רוצח בתיחפושית.

רוח-רפאים במיסדרון. ובאשר ל-מבין, זהו אחד היסודות שבהם משתעשע קובריק כבאמצעי משוכלל ליצירת מתח קולנועי. ליד המלון מצוי מבין מרהיב ביופיו, עשוי שיחים ירוקים מהוקצעים. דגם מוקטן של המבין ניצב בסרקלין, שם מנסה ג'ק לכתוב את יצירתו. בשעה שווג' די ודני (האם, השחקנית שלי דובאל, הבן, דני לוייד) משתעשעים במבין בחוץ, מתבונן האב המבין המוקטן והתמונות נחתכות זו לתוך זו, כשדעתו של ג'ק הול-כת ונטרפת עליו. מאוחר יותר, בתוך המבין המושלג, עתיד ג'ק לרדוף אחרי בנו. המבין הופך למלכודת האבדון הסופי של ג'ק.

אי אפשר שלא להתפעל מן ההקבלה ש-בין המבין הזה לבין המלון הענק. המיס-דרונות הסימטריים, הארוכים והמסובכים, משמשים מבין עבור המישפחה הקטנה, ורק אחד יודע למצוא בהם את דרכו. הילד

בכוחם של סיפורי-אימים לחשוף, הם נקודות-מוצא בתתי-מודע של האדם. אנחנו יכולים להתבונן בצד האפל שבאישיותנו בלי הצורך להתמודד איתו חזיתית. סיי פורי-אימים עונים גם על הצורך והתשוקה של האדם להפוך בן-אלמוות. אם הוא מפחד משדים ורוחות, משמע שהוא מאמין בקיומם. אם הם קיימים הרי השיכחה אינה מחוייבת המציאות.

ואמנם הניצוץ משאיר את עניין הרוחות והשדים, גילגול-גשמות ומסר מעולם אחר בסימן שאלה. המהווה רובד נוסף בצד הסיפור המישפחתי מסר השיער שבמרכז הסרט. לפעמים נדמה כי החזיונות המזו-רים הנגלים לעיניו של ג'ק טוראנס הם ממשיים יותר מן הדברים המתרחשים אצ-לו במציאות. הוא רוצה לכתוב, אבל דימ-יונו ריק לחלוטין. כל מה שהוא מצליח להעלות על עשרות דפים, במכונת-כתיבה ובכתב צפוף, הוא מישפט אחד עלוב: "רק לעבוד ולא לשחק הופך את ג'ק לילד משע-מם".

בסוף הסרט, כשהמצלמה מתקרבת לת-מונה התלויה על הקיר, מתוכה ניבט דיר-קנו של ג'ק טוראנס בדמות צארלס גריי-די, הרוצח שהיה קודמו בתפקיד השומר, כאילו ג'ק טוראנס אינו אלא גילגול נוסף